

Megyesy Ágoston, a budapesti Corvin Mátyás Műszaki Középiskola igazgatója

1945-ben születtem. Édesanyám általános iskolai tanítónő volt. Apámat, aki jogász volt, illetve katona, és elvitték a Szovjetunióba, csak kilencéves koromban ismerhettem meg. Dömsödön jártam általános iskolába, de hiába voltam kitűnő tanuló, a származásom miatt nem vettek fel középiskolába, csak a pannonhalmi bencésekhez, ahonnan meg azért akartak minden évben kirúgni, mert borzasztó rossz gyerek voltam. Érettségi után elmentem ipari tanulónak két évre. Elektroműszerész szakmát tanultam, annak ellenére, hogy az egész család generációkra visszamenően humán beállítottságú volt. Apám, nagyapám, dédapám, apám testvére, unokatestvére, mindenki jogász, a lányom is. Az egyik tanárom miatt nagyon megszerettem a fizikát, meg a rádiók bütykölését is, és ezért választottam így. Amikor megszereztem a szakmát, elmentem a Filmtechnikához dolgozni. Ez akkor nagyon kellemes munkakör volt, különösen legényembereknek, mert sokat kellett vidékre járni. Főként az tetszett benne, hogy el kellett végezni a munkát, de ha kész volt, akkor szabadok voltunk. Közben beiratkoztam az erőszakos felsőfokú technikumba. Az előadásokra be kellett járni, úgyhogy Pesten maradtam, és véletlenül, családi kapcsolatok révén tudtam meg, hogy az itteni igazgató műszaki tanárt keres szakmai gyakorlat tartására. Így kerültem a Corvinba 1967-ben. Azóta vagyok itt.

Közben a technikumban a politikai gazdaságtan-konzultációkon a versenyről és hasonló témákról volt szó. Elmondtam a véleményemet, összevitattkoztam a tanárral, ami miatt a vizsgán elégtelent adtak. Ezen megsértődtem, és otthagytam az egészet. Ez szerencse is volt, mert közben átalakult az iskola, és a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola Erőszakos Kara lett. Már nem felsőfokú technikusokat, hanem üzemmérnököket képeztek. Egy évvel később folytattam tovább. A nagybátyám ott tanított, az ő rábeszélésére végül elvégeztem. Tehát ide kerültem a Corvinba műhelygyakorlatot tanítani. Ez volt életem legszebb időszaka. Tizenkét gyerekkel a műhelyben – rettenetesen élveztem.

Albérletből jártam dolgozni a város másik végéből, és minden nap láttam, ahogy gubbasztottak a fáradt anyák a nyüzögő gyerekekkel a zsúfolt buszon munkába meg bölcsődébe rohanás közben, és úgy döntöttem, hogy én ezt másképpen akarom csinálni. A feleségem otthon maradt a három gyerekkel, én meg alapítottam egy kis céget minden előzetes ismeret és tapasztalat nélkül. Egy ÁFÉSZ melléküzemágát futtattam fel Dömsödön, ahol az édesanyám lakott. A dömsödi ÁFÉSZ-nek volt egy tv-rádió javító részlete, ami egyébként akkor ráfizetéses volt, de amit az akkori szabályok szerint nem lehetett megszüntetni, mivel lakossági szolgáltatást végzett. Felmerült, hogy kéne valami munkát találni, embereket felvenni, és a veszteséget valahogyan kompenzálni. Amikor felvettem a kapcsolatot a Műszeripari Kutatóintézetrel, kezdtem munkát szerezni, én toboroztam az embereket, szerszámot vettünk, berendeztük a műhelyt, ezzel indultunk. Tanítottam az iskolában; délután busz, irány Dömsöd. Én tanítottam be az embereket, még a takarítónőket is. Így indítottam el ezt a kis céget, körülbelül harminc emberrel. Később már nemcsak bér munkát végeztünk, licenceket vásároltam, és sokféle tevékenység fejlődött ki. Ezt másodállásban végeztem a hetvenes években, és az akkori tanári fizetésemhez képest nagy pénzt kerestem. Lettek is irigyeim. Akkor jött a rendelet, amiben korlátozták, hogy másodállásban hány órát lehet dolgozni. Akkor azt mondtam, hogy rendben, végzem tovább társadalmi munkában. Hónapokig csináltam, és egy fillért sem vettem fel. Ez kezdett mindenkinek egyre kínosabb lenni. Akkor a feleségem átvette tőlem, de a lényegi kérdésekben ma is én irányítom a vállalkozást. Ez a vállalkozás az iskola számára is rendkívül hasznos volt. Amit

vállaltam, export munkákat is, az egy nappal a határidő előtt kész volt. Senki nem hitte el, de kész volt. Abban a körben csak úgy emlegettek, a tanár úr. Ha gáz van, akkor megkeressük a tanár urat. Jóval több munkát vállaltam, mint a saját cégem kapacitása, és tudtam adni az iskolának egy csomó bérmunkát. Ennek kapcsán letterm műhelyvezető-helyettes, hogy a bérmunkát az iskolában is szervezzem. Az iskolának akkoriban a munkák megszerzése érdekében „lobbizni” kellett. Pénz, ajándék, szívességek révén lehetett az üzemeknél munkát szerezni, és az iskolának erre nem volt lehetősége.

Elvem volt: élni és élni hagyni. Az volt az érdekem, hogy a cégnél minden rendben menjen. A cég tevékenységi köre akkorra már kibővült, több új részleget alakítottunk ki, hogy sokoldalúak és önállóak lehessünk. Felvettem műszaki igazgatónak egy volt Corvinost, akivel megosztottuk a feladatokat. Mindketten lemondunk a nekünk járó százalék egy részéről, és azt betettük egy közös kasszába, hogy ebből „megköszönjük” X-nek, Y-nak és Z-nek, vagy a cégüknek, hogy munkát kaptunk. Persze nemcsak ezért kaptunk munkát, hanem mert elismerten jól dolgoztunk, és sokszor mentettünk meg határidős feladatokat. Ez jól megfért a tanítással, az iskolai munkával – persze úgy, hogy napi 3 órát aludtam. Akkoriban kaptam az első infarktusomat, de túléltem. Az iskolában műhelyfőnök-helyettes voltam. A műszaki igazgató a 70-es évek végén kiment a férjével Moszkvába, és akkor engem hívtak a helyére erre a néhány évre, azzal, hogy futtassam fel egy kicsit az iskolát. Ez a poszt rengeteg kötöttséggel járt, az akkori irányítási rendszer egészen más volt. Az iskola vezetésének kiadták a feladatokat, és várták a végrehajtást. Meg volt szabva, hogy mennyit lehet gyógyszerre költeni, hiába volt lázas az ember, ha elfogyott a keret, kész, nincs több, nem lehet lázcsillapítót venni. Amikor a kollégánő hazajött külföldről, akkor volt az igazgatóválasztás. Még az új törvény előtt, a testületnek nem volt szavazati joga. Én akkor nem akartam pályázni. A kollégák rám zárták az ajtót, addig nem engedtek ki, míg be nem adtam a pályázatot. Sokan mondták, hogy ha nem én leszek az igazgató, akkor elmennek az iskolából. Kijöttek a fővárostól, a fenntartótól is. A kerületi pártbizottság nem akart engem igazgatónak. Az volt a koncepcióm, és ma is az, hogy a helyetteseket a testület fogadja el. Ez biztosíthatja a tisztességes visszavonulásukat is. Ha ugyanis egy igazgatóhelyettes kineveznek, az rendszerint élete végéig igazgatóhelyettes marad, három esetet kivéve: vagy a gyerekekkel él szerelmi életet az iskolában; vagy iszik; vagy a rendszer ellen szervez valamit. Különböző élete végéig maradt. Engem azért nem akartak, mert az volt az elképzelésem, hogy a pedagógiai igazgatót csak egy évre bízzák meg, és egy év után újra szavazzon a testület. Ha nem, akkor legyen meg a lehetősége a visszavonulásra. Arra is szükség van, hogy az igazgató a szűkebb iskolavezetés többi tagjával együtt tudjon működni, egy hullámhosszon legyenek. Ha beválik, akkor kapjon öt évre megbízást. Ennek egyébként nem volt szigorúan előírt formája, úgyhogy volt mód rá, hogy mi így csináljuk. A pártbizottság viszont szeretett volna valakit iderakni igazgatóhelyettesnek, de kiderült, hogy az ebbe a koncepcióba nem fér bele.

Tehát a pártbizottság nem akart, a főváros támogató, a testület viszont nagyon akarta, hogy igazgató legyek. Ráadásul az egyik tisztségviselő a pártbizottságon a vallásosságomat akarta kijátszani ellenem. Ugyanakkor a pártbizottság titkára úgy nyilatkozott, hogy ha fényképet mutatnak neki, hogy a húsvéti körmenetben viszem a zászlót, akkor is rám fog szavazni, mert ő beszélt azokkal a cégekkel, akikkel az iskola kapcsolatban áll, és a Megyesyt mindenki alkalmasnak tartja emberileg és szakmailag. A főváros nem akart ujjat húzni a kerületi pártbizottsággal, tehát kaptam egy feltételes megbízást. Kineveztek, azzal a feltétellel, hogy még abban az évben megkezdem tanulmányaimat a szegedi egyetem pedagógia szakán.

Nekem megvan az üzemmérnöki diplomám, elvégeztem az egyetemen a tanár szakot, közben elvégeztem a külker-üzletkötőt a Közgázon, tehát három diplomám volt. Gondol-

tam, ha ti így, akkor én meg így. Részben a Mezeitől kapott ajánlólevéllel, és egy véletlen ismeretség segítségével szoros kivétellel felvettek Ágoston professzorhoz. Elvégeztem a szege-di egyetem pedagógia szakát.

Közben megváltozott a rendszer. A volt ideológiai titkár egy általános iskolába került tanítani, ahol azóta bibliai osztályokat szervez. Én viszont nem engedem meg az iskolában a ilyesmit. Hittant lehetne szervezni, ha lenne rá igény. De nincs. Én annak idején felemltem a hangomat, hogy pap ne legyen a testület tagja, mert egy időben ez is felmerült. Amellett voltam, hogy ne írjuk be a hittant a bizonyítványba, ez mindenkinek a magán-ügye. A régi rendszerben a pártemberek azzal támadtak, hogy kispolgári elem vagyok, most meg a régi rendszerből visszamaradt ateista kommunista maradványnak neveznek.

Pannonhalmának egyébként volt egy hatalmas előnye számomra. Ott valami rendíthetetlen optimizmust oltottak mindannyiunkba. Nincs az évfolyamból egyetlen ember sem, aki úgymond elkallódott volna, mindenki vitte valamire, és a mai napig rendkívül eleven személyes kapcsolatot tartunk, segítünk egymásnak. Ez sok esetben komoly támaszt jelent, ha személyes úton kell egy problémát megoldani, de hozzá kell tennem, hogy elvtelen előnyszerzésként soha nem működött. A laborba kellett például valamilyen speciális bútor, és az ezzel foglalkozó kombinát osztályvezetője évfolyamtársam volt. Felhívtam, kiderült, hogy nem volt, de le lehetne gyártani. Nekünk megcsinálták.

Igazgatóként a legfontosabb célnak azt tartom, hogy a gyerekeink boldogok legyenek. Úgy szoktam fogalmazni, hogy boldogulni talán egyedül is lehet, de boldognak lenni csak közösségben. Ha nekem nincs kivel megosztanom az örömeimet, akkor az egész nem ér semmit.

A másik elvem az, hogy a szakma olyan gyorsan fejlődik, hogy én nem vállalkozhatom arra, hogy megmondjam, öt év múlva mi lesz a korszerű ismeret, amit nekünk oktatunk kell. Viszont biztos, hogy tisztességes, becsületes embereket kell nevelni. Tehát én a fő hangsúlyt az iskolán belül a nevelésre tettem. Ha a gyerek nem tanulta meg a szorzótáblát, azt viszonylag gyorsan tudja pótolni, de amit élményekben, nevelésben elmulaszt ebben a korban, azt később nemigen. Ezért nagyon fontos, hogy a gyerekek kötődjenek az iskolához. Mert sok minden kimarad, még a nevelésben is, de ha a gyerekek jó kapcsolata van az iskolával, akkor később is visszajöhet hozzánk, és elmondhatja, hogy Zsuzsa néni, vagy Guszti bácsi ez van, mit szól hozzá. És akkor talál valakit, aki segít neki.

Ez mindig elsősorban szakképző iskola volt. Sosem volt pártos iskola, bár az elődöm párttag volt. Kifelé megtette a mindenkori vezető, amit kellett, de befelé nem. Aki dolgozott tisztességgel, annak nem volt bántódása.

A Corvin szakmai szempontból nagyon jó szakképző iskolának számított. Minden évben részt vettünk az országos tanulmányi versenyen, és minden évben valamilyen helyezést értünk el. A hasonló típusú szakképző iskolák között viszonylag előkelő helyet foglaltunk el.

Amikor sok bérmunka volt, az sokat jelentett az iskolának, mert fejleszteni tudtuk a műszerparkot. Ebben olyan trükkök is voltak... volt, hogy az iskola tanulóit egy nyáron kétszer is eladtam. Amikor a bértömeg és bérszintgazdálkodás volt érvényben, egy nagy cégnél a létszám nem volt megköthető, csak a bérek szintje. Elvállaltunk például egy bérmunkát, és megegyeztem a gazdasági igazgatóval, hogy odaadok neki tizenkét gyereket egy hónapra, havi ezer forintos bérért, amit átutalnak az iskola számlájára. Ez nekünk azt jelentette, hogy ha 6000 forint volt az átlagbér, akkor ő adhatott a saját embereinek 8–9000 forintot, mert az ezer forintos bér lenyomta az átlagot. Mi nem csináltunk érte semmit, a cég jól járt, az iskolához átutalt pénzből pedig műszereket tudtunk venni.

Az eredeti bázisvállalatunk az Elektromos Mérőműszerek Gyára volt, aztán fölvevők a kapcsolatot az Orionnal, aztán a Magyar Optikai Művekkel. Ez utóbbiak személyes kap-

csolatok révén alakultak. Volt egy idő, amikor a BKV-val, a metró-részleggel álltunk kapcsolatban.

A probléma az volt, hogy egynapos gyakorlatuk volt hetente a tanulóknak. Ha a gyerek üzembe kikerült, egy napra nem tudtak neki komoly munkát adni, mert azt el is kell magyarázni, és a rendelkezésre álló idő alatt nem tudta befejezni. Akkor egy hétre félre kellett volna tenni a dolgokat, de ez egy üzemben meglehetősen nehézkes. A tároláshoz hely kell, az üzemek nem erre voltak berendezkedve.

A gyerekeknek ezért inkább ad hoc munkákat adtak, „ne hajtsa magát”. A gyerek hozzászokott a lezserséghez. Mi pedig szerettünk volna az iskolában egy olyan „csapóajtót” működtetni, hogy a jó dolgok innen menjenek kifelé, de a rossz dolgok ne nagyon jöheszenek be. Elsősorban annak érdekében, hogy a gyerek minél jobban kézben legyen, igyekeztünk ide, a tanműhelybe behozni a gyakorlati képzést. Aztán később ez a tendencia felgyorsult, az üzemek kezdtek tönkremenni. Emellett nagyon rossz volt, hogy az egyik osztálynak volt bázisüzeme, kimehetett, a másinak meg nem. Ezek a gyerekek találkoztak egymással, elmondták egymásnak a tapasztalataikat. Az egyik itt volt nyári gyakorlaton az iskolában, dolgozott, mint a güzü, megállás nem volt. A kinti gyerekek pedig lébecoltak. nem tudtuk a követelményeket azonos szintre hozni, és ez komoly problémát okozott.

Ami a fenntartónkat illeti, nem tudtam olyan problémával a fővároshoz menni, hogy ne segítettek volna. Nem tudom igazán, ennek mi volt az oka. Úgy éreztem, elfogadtak, pedig hozzá kell tennem, hogy nem vagyok egy bejárkálós típus. Nagy ritkán mentem, amikor valami gond volt. Az oktatási osztály vezetőjével tárgyaltam, jártam egyszer-kétszer Mezeinél, vagy a helyettesénél. Semmilyen személyes kötődés nem volt mögöttem.

Amikor az elképzeléseim kiforrtak, Szűcs Miklóssal beszéltem. Nagyon ritkán vettem őket igénybe ilyen ügyekben, olyankor megbeszéltük a problémákat. Ha pénzügyi dolgokról volt szó, nem a gazdasági igazgató ment be, hanem én. Az ÁFÉSZ-nél én készítettem a kalkulációkat, tudtam, mi hogyan működik. Amikor műszaki igazgató voltam, akkor is tudtam a tárgyalásokat úgy folytatni, hogy a részleteket, sőt a vállalkozók apró trükkjeit is ismertem.

Amikor a fővárostól kellett pénz, akkor azt, hogy hol van pénz, milyen forrást lehet felhasználni, és hogyan, azt én mondtam el nekik. Ők is tudták, hogy hol van pénz, de azt, hogy hogyan juthatok én ahhoz hozzá, azt a megbeszélések során tudtuk tisztázni. Mondok egy példát. Beázik a tető. Felújítási pénze nem volt a fővárosnak, de beruházási pénze igen. Akkor megmondtam, hogyan lehet ebből a beruházási pénzből nálunk a tetőbeázást megoldani. Az a pénz egyébként elveszett volna az oktatás számára.

Az iskola világításának a felújítása egy másik példa. Kértem sokszor pénzt. Nem adtak. Akkor írtam egy levelet, hogy én a gyerekek szemének további romlásáért a felelősséget nem vállalom. Na, abban az időben ilyesmit leírni egy kicsit meredek volt. „Akkor ki vállalja a felelősséget, elvtársak?” Október végén kiutalták a pénzt azzal, hogy december 31-ig áll rendelkezésemre, oldjam meg az iskola teljes világításának felújítását, de úgy, hogy tanítási óra nem maradhat el. Akkor még esti tagozatunk is volt. A főnököm teljesen rám bízta az egészet. Hogy miért? Hozám csak ő nyúlhat, a főváros nem. Legfeljebb ad egy fegyelmet.

Az akkori műszakiak küldtek ide egy vállalkozó csapatot. Eszméletlenül szemét munkát végeztek, mert tudták, hogy nekem december 31-ig el kell költenem a pénzt. De október végén hol kapok olyan armatúrát a tervezővel való tárgyalásban, ami kell. Bementem az illetékes nagyvállalat osztályvezetőjéhez. Ami nekem kellett volna, az éppen nem volt. Erre megkérdeztem, milyen raktárkészlete van. Én azt nem tudom használni, de kifizetem, tárolási nyilatkozattal itt hagyom. És amikor megérkezik X cég áruja, ami nekem kell, akkor írok egy levelet, hogy a korábbi sztornó, mert a tervező nem járul hozzá, tehát egy más fajta armatúra szükséges. Akkor ez kölcsönösen előnyös megállapodás volt.

Közben a vállalkozó kérte a pénzt, ő úgy tudta, hogy december 31-ig ki kell fizetnem. De mint mondtam, elfogadhatatlan munkát végeztek. Akkor bejöttem az irodába, és diktálni kezdtem a levelet, a bankszámlaszámot, nevet, összeget. Istenem, a nagy rohanásban a bankszámlaszámot kettővel mellé üttötte a titkárnő, jaj, milyen figyelmetlen volt. Mi átutaltuk a pénzt, stimmel a december 31-ig esedékes átutalás. Jön a vállalkozó januárban, hogy a pénz nem érkezett meg. Hú, a betyárját, minden stimmel, de jaj, elütöttük a bankszámlaszámot. Most már mindegy, majd ha megcsinálták, a végén megkapják a pénzt. A vállalkozónak a végén fizettem, csökkentett összeget persze, amilyen minőségben dolgoztak, de attól kezdve mint a kis angyalok, úgy ügyködtek. Többször előfordult egyébként vállalkozókkal, hogy ha nem végeztek rendes munkát, nem fizettem ki.

Rablóból lesz a jó pandúr. Én pontosan tudtam, hogy hol lehet trükközni, hol lehet eltüntetni pénzeket. És azt is tudom, hogy a vállalkozók hogy gondolkodnak. Nekem nehéz olyan tételeket elszámolni, amik nincsenek. Volt olyan felújítás, amire tízmilliót szántak volna, de megúsztuk hatmillióból.

Én úgy tartom, hogy a vezetés szolgálat. Azért vagyok, hogy kiszolgáljam a kollégáimat, akik azért vannak, hogy kiszolgálják a gyerekeket tudással, neveléssel. A másik elvem az, hogy azt mondom: ha hatalmat kaptam, akkor azt szétosztom. Nekem nem helyetteseim vannak, hanem van műszaki igazgató, és van pedagógiai igazgató, és van szakmafejlesztési igazgató. Funkcionális munkamegosztást hoztam létre a vezetők között, és szétosztottam a hatalmat. Ez azt jelenti, hogy minden pedagógiai tevékenységért a pedagógiai igazgató felel; minden műszaki kérdésért a műszaki igazgató. Itt van például a *Soros Alapítványtól* nyert számítógépek és a szoftverek kérdése. A műszaki igazgató dolga, hogy ezt a rendszert a biológia, fizika stb. oktatás kereteibe beillessze, a technikai feltételeket megteremtse, a kollegákat felkészítse. Persze a balhét én viszem el mindenért, de én nem szólok bele a dolgokba. Vezérgondolatokat adok, bizonyos dolgokat megbeszélünk, és attól kezdve a többi az ő dolguk. Ez bizonyos fokú függetlenséget és nyugalmat ad nekem. Mert úgy nem szabad egy intézményt vezetni, hogy minden szál az igazgató kezében fusson össze. A dolgoknak nélkülöm is menniük kell.

Tehát én részletkérdésekkel nem sokat foglalkozom. Az új elképzelések pedig úgy születnek, hogy az ember nyitott szemmel jár a világban. A kollégáknak megmondtam: tőlem ne azt várjátok, hogy bemegyek hozzátok órára, és utána elemzem a látottakat. A terület ezt is igényelte volna. Mielőtt igazgató lettem, több száz órát látogattam, volt amikor egy osztályban egy napot töltöttem, és a 30. óralátogatás előtt a kollégáról semmit nem nyilatkoztam, csak a 30. óra után mondtam el, hogy milyen benyomásaim vannak. Felelőtlen és kornolytalan dolog egy óra alapján bármit is mondani.

Azt láttam, hogy a szakmai képzésben lassanként szakmatörténeszeket kezdtünk képezni. Olyan rohamos volt a szakmai fejlődés, hogy az iskola nem tudta követni. A piac már más tudást kívánt. Szerettünk volna korszerűsíteni. Az akkori minisztérium azt mondta, írjam le, mi lesz az ötödik év tanterve. Hát éppen ez az egésznek a lényege, hogy most nem tudom, hogy öt év múlva mit fogok tanítani. Nem tudom, hogy akkor mi lesz a korszerű ismeretanyag. Na ezt nem fogadták el.

A kerületben van egy gimnázium, amelyik a nyelvi képzésre specializálódott. De a kerületben él egy nosztalgia is, hogy a Corvin réges régen, hatvan évvel ezelőtt gimnázium volt. Felmerült, hogy be kéne hozni a gimnáziumi képzést, mert a szakmára jelentkezők száma fokozatosan csökken. Akkor még nem tudtunk a rendszerváltásról, csak a szakmai visszafejlődést láttuk.

Az érdeklődés csökkenésének oka a következő. Ez a szakma egyre kevesebb emberi munkát igényel. Régebben, amikor az EMG-vel azonos színvonalú terméket állítottunk elő az

iskolában szervezett szakmai gyakorlaton, rengeteg kézi munka kellett. Amikor bejött az integrált áramkör, bejött a nyomtatott áramkör, egy darabig még ment, hogy hajlították, bedugták, beforrasztották, de ettől borzasztó drága lett a termék. Amikor megjelent az ültető automata, akkor a mi gyerekeinknek már nem kellett hajlítani, mert az automata meghajtogatta, aztán lassan minden részművelet automatizálható lett, és amit mi korábban egy napig csináltunk, az géppel egy másodpercnyi műveletté vált. Mi a nagyiparnak, a nagyüzemnek képeztünk szakembereket és nem a szolgáltatásnak. De a nagyüzemek megszűntek. Az egy lábón állás sosem jó. Egyetlen dolgot nem bírok elviselni: a kiszolgáltatottságot. És azt sem akarom, hogy a kollégáim kiszolgáltatottak legyenek. Mert attól kezdve alattvalókká válnak, és egy alattvalóval bármit lehet csinálni. Egy pedagógus elveszíti az egyéniségét, anélkül meg semmit sem ér.

Tehát a több lábón állás érdekében merült fel, hogy indítsunk gimnáziumot, mégpedig műszaki gimnáziumot. A régi értelemben vett reálgimnáziumot. Azt mondtam, ha jó gimnáziumot csinálunk, akkor ide sok gyerek fog jelentkezni. Ezzel a testület felét, a közismeretiséket megmentettem, mert a gimnáziumba közismeretisék kellene. De ha műszaki gimnáziumot csinálunk, és az elektronikát a harmadik évtől fakultációban hozzuk, akkor máris tudok munkát adni a műszaki kollégáknak. És az a gyerek, aki nem megy egyetemre vagy főiskolára, hanem érettségi után itt marad nálunk, és itt szerez szakmát, a műszakiaknak is munkát ad. Így kaptunk engedélyt arra, hogy ne klasszikus, hanem műszaki gimnázium legyünk. Tehát a fakultációban a német és magyar mellett lehet választani a műszaki tárgyat, ami ez esetben az elektronika.

Én azt vallom, hogy a túlzott demokrácia nem működik. Egy tanárnak, aki reggel bejön az iskolába, és egyfolytában órája van, annak szükségképpen „csőlátása” alakul ki. Ez nem az ő hibája, ez a helyzetéből adódik. A rengeteg munka miatt nincs is lehetősége kitekinteni, jószerivel csak ezt az iskolát ismeri. Éppen azért kell egy vezetőnek sokat mozognia, hogy sokfelé megforduljon, ismerkedjen, lássa, hogy merre alakulnak a dolgok a világban, és az újat be kell hoznia. Mindig hosszú vívódás eredménye, amíg egy elképzelés kialakul. Ezeket időnként letesztelem a kollégáimon. Vannak, akikkel nem egyezik a véleményünk, van olyan is, akiről tudom, hogy kapásból arra hoz fel érveket, hogy miért nem lehet az adott dolgot megvalósítani. Csakhogy nekem már hónapok óta forog a fejemben egy elképzelés, amit már sokszor körüljártam, töméntelen éjszakám ráment, és végiggondoltam a lehető összes érvet és szempontot, tudok rá válaszolni. A gimnázium ötlete is hasonló módon született meg, és már minden el volt intézve, amikor szerdán összehívtam a testületet, és közöltem, hogy azt tervezem, hogy gimnáziumi képzést indítunk. Erre leestek a székről. Néhány nap múlva röpgyűlés, itt az engedély, szeptembertől indulunk. Óriási döbbenet. Akkor a műszakiak kicsit orrolták is rám emiatt. Ha ez szavazás kérdése lett volna, akkor mivel a műszakiak többen vannak, biztosan nem szavazták volna meg.

Ez az elképzelés hosszú vajúdás eredménye volt. Az ember ilyenkor borzasztó magányos, mert mélységében nem oszthatja meg a dolgot másokkal, hisz a felelősséget végül is neki kell vállalnia. Azt tudtam bizonyosan, hogy ha megmarad a régi profil, akkor a csökkenő számú osztályok nem tudják fenntartani az iskolát. Ha 16 osztály helyett lassan csak 8 lesz, akkor vége van. A fejkvóta szerinti finanszírozás mellett ezt nem lehet csinálni. A gimnázium lehetőség volt a túlélésre. Emellett azért is híve voltam, mert én is gimnáziumi osztályban érettségiztem, és utána szereztem szakmát. Ez a szakma eléggé elméletigényes, igazán színvonalasan csak bizonyos előképzettséggel lehet elsajátítani. Ma már egy készülékben nem bütykörösni kell, hanem részegységeket kell kicserélni. De azt, hogy mit kell kicserélni, azt tudni kell, meg azt is, hogy milyen jelenség milyen hibára utal. Akkor még nem tudtuk, mennyien jelentkeznek. Ha ezt nem lépjük meg, akkor ma már nincs Corvin.

Akkoriban a kollégákat még nekem kellett biztatni, hogy képezzétek magatokat tovább. Ma ott tartunk, hogy már az okoz gondot, hogy egyszerre túl sokan tanulnak, járnak képzésre, intenzív tanfolyamra. Pillanatnyilag öt műszakis kolléga vesz részt intenzív nyelvi képzésben. Utaznak, járkálnak, ma már akár saját zsebből is hajlandók megfizetni, mert rájöttek arra, hogy különben meghalunk.

Van, amikor nem szabad szavazni. Nem azért, mert buták az emberek, hanem mert nincsenek elég információ birtokában, nem látják át az egész helyzetet, és előfordulhat, hogy hosszabb távon saját érdekeik ellen szavaznak. Én nem ülhetek itt bent az iskolában, az asztalomba kapaszkodva, mert akkor nem fogok tudni kenyeret adni a testület tagjainak. Korábban a demokrácia odáig fajult, hogy a jutalmazáshoz különböző bizottságok alakultak, értékelték, pontozták, meg efféle. Aztán az lett belőle, hogy „hagyjuk az egészet a fenébe, a Guszti majd eldönti és kész. Ő a főnök, ő tudja”. Annyi dolgot rám hagynak, rám bíznak, hogy az már időnként meglep.

Én ezek közül semmit nem követeltem magamnak. Soha nem rejtettem véka alá, hogy én az itt dolgozó kollégáimat a szó szoros értelmében szeretem. Én attól lettem ilyen, amilyen vagyok, mert ők neveltek ilyené. Nagyon nehéz dolog elkészönni olyanoktól, akiktől ilyen sokat kaptam. Eddig egyébként három kollégától kellett megválni, de mindenkinek biztos helye lett, senki nem került az utcára.

Azt egyébként elhatároztam, hogy ha megharagszom valamelyik kollégámra, akkor abban a pillanatban abba kell hagynom. Balhézni balhézunk, de harag az soha nincs. Neked ez a nézeted, nekem ez, jól összebalhézunk, aztán kész, ennyi, másnap szevasz, szevasz.

Hála istennek nem tudok haragot tartani, de ha tudnék, akkor vége lenne, abban a pillanatban szétesne az egész. Én nem akarok nyugdíjas igazgató lenni, számomra az lenne a legnagyobb ajándék, ha osztályfőnök lehetnék, és azzal fejezném be a pályafutásomat.

Még egy ciklusra vállalom a vezetést. Az lenne a harmadik. Főként azért fontos ez, mert valamit elkezdtem. Az első gimnáziumi osztály idén érettségizik, közben belefogtunk a világbanki programba. Látni szeretném a végét a megkezdett folyamatoknak. Úgy szeretném majd átadni.

Ami az iskola finanszírozását illeti, a fejkvótás rendszer nem jó. Több dolog miatt. Egy háromszintű finanszírozás lenne praktikus. Az egyik szint lenne az intézményi, amelyik figyelembe venné azt az egyedi helyzetet, hogy ez egy régi épület, régi ablakokkal és ajtókkal, ilyen belmagassággal stb. Ennek az épületnek a fenntartása, fűtése, világítása nyilván többbe kerül, mint egy korszerűen megépített új iskoláé, ahol pl. duplán hőszigetelt ablakok vannak, amiket nem kell háromévenként újra mázolni. Ez meg, ha nem cserélnek benne folyamatosan csöveket, csapokat, szétrohad.

A bér megint nem függhet a fejkvótától. Egy osztályban akár 22 vagy 30 gyerek van, az anyagot ugyanúgy kell leadni. De fejkvóta-függő lehetne a szakmai gyakorlati képzés anyagi része, mert az nem mindegy, hogy 10 gyereknek, vagy 30 gyereknek vásárolok anyagot. És ott lehetne csoportkvóta is. Mert ha két mérőcsoportom van, az 24 gyerek, ahhoz 14 műszer kell. Ez lehetne fejkvótához kötött, a többi nem.

Egyébként mindig annyi pénzt kapunk, amennyire szükségünk van, és még marad is belőle. Ha abból indulunk ki, hogy ki elégedett a kapott pénzzel, akkor elégedett ember nincs. Azt kell megnézni inkább, hogy mik a realitások.

Vagy például az anyagbeszerző és a kézbesítő két külön státusz, de meg tudja egy ember is csinálni. Összevontam a kettőt, és a kolléga megkapta a pénz egy részét. Próbálunk ésszerűen gazdálkodni a létszámmal.

A gimnázium osztályokban a gyerekek saját maguk takarítják a termet. Nagytakarítást nem csinálnak, azt elvégzik a takarítónők, de a gyerekek szokjon hozzá a munkához, és ha ő

takarít, akkor kevésbé fog szemetelni. Jöttek, hogy „csak nem mi fogjuk...”, de bizony, mondtam, otthon én is csinálom. Vége lett a zúgolódásnak, elfogadták, működik.

Arra is ügyelünk, hogy az ablakokat csukják be, a villanyt oltsák le. Az iskolát most már nem tartjuk nyitva este nyolcig. Reggel hattól este hatig tartunk nyitva, a takarítónők munkáját úgy szerveztük meg, hogy ne kelljen este teljes világításban dolgozniuk.

Fölmértük például, hogy mennyibe kerül a gázfűtésünk. Van egy olyan tétel, hogy lekötött mennyiség. Megnéztük, hogy körülbelül mennyit használunk ténylegesen. Van egy szuper gondnokunk, egyébként kolléga, csak jövőre fog tanítani a világbanki programban, de vállalta, hogy ilyen formában maradjon, és remekül bevált. Felbontottuk a közületi szerződést, és most a tényleges fogyasztást fizetjük. Egy év alatt 370.000 forintot takarítottunk meg így. Csak ezen az egy tételen. A fűtés korszerűsítésével pedig magát a fogyasztást is csökkenteni tudtuk.

A villamosenergia-fogyasztást is megnéztük, rájöttünk, hogy nem kell nekünk 60 amper lekötötni, ha nem használjuk ki, ha meg túllépjük, azért úgy is külön kell fizetni. Ezen is rengeteget megmentünk.

Vagy említhetném a rongálásokat. Az iskolai műhelyrendet átszerveztük. A gyerek most tudja, hogy hány forintos műszert bízunk rá. Nyilatkozik, hogy amennyiben szándékos károkozás fordul elő, a kárt megtéríti. Ez komoly visszatartó erő. A gyerek még büszke is, hogy egy autó értékét bízták rá, és korszerű eszközökkel dolgozhat. A műszerek javításán megint sokat megtakarítottunk.

Az iskola vagyona 6 év alatt közel 30–40 százalékkal emelkedett, miközben a meglévő vagyon folyamatosan, és a szakma jellege miatt elég gyorsan amortizálódott. Ez nagyrészt a külső erőforrásoknak köszönhető. A legfontosabb forrás a *Szakképzési Alap*. Onnan van a legtöbb pénz. A *Soros Alapítványnál* is pályáztunk, kimondottan az angol nyelv gyakorlása, és egy számítógéppel támogatott oktatási rendszer kialakítása céljából. 12 gépet és egy szoftvert nyertünk legutóbb. Ez is jelentős fejlesztési lehetőség volt.

Jár nekünk is a *Pályázati Figyelő*. Ezenkívül pedig van egy szakmafejlesztési igazgatónk. Ezt a feladatkört én találtam ki. Az oka egyszerű. Amikor én műszaki igazgatóhelyettes voltam, a magam példáján láttam, hogy mennyire visszafejlődik szakmailag az ember, ha egész nap operatív funkciót lát el. Egyszerűen nem volt időm a szakmai dolgokkal foglalkozni. Az elektronika pedig gyorsan fejlődik. De ebbe a feladatkörbe nem fér bele a napi ügyek megoldása, és az, hogy utána valaki szakmai cikkeket olvasson, elmélyüljön benne, tájékozódjon. Felmerült, hogy kellene egy olyan munkakör, amelyben valaki csak a szakma tartalmi fejlődésével illetve fejlesztésével foglalkozik. Négy évvel ezelőtt létrehoztam egy szakmafejlesztési igazgatói státust. Kiírtam egy pályázatot, tízenvalahány jelentkező volt rá. Idegen nyelv tudás is szerepelt a feltételek között. Az alkalmas személyt úgy választottam ki, hogy ő volt az egyetlen, aki az ismerkedő beszélgetés során vitatkozott velem.

Az első feladata az volt, hogy a gimnázium számára a fakultáció tantervét kidolgozza. Utána pedig meg kellett néznie, hogy a szakma egésze milyen irányba fejlődik, mik a legkorszerűbb dolgok. Németül és angolul beszél, szaklapokat járát. Nyomon követi, hogy milyen új szoftverek jelennek meg, milyen technikai újdonságok születnek, pl. a cseppáramkör, ilyesmi. Van rá ideje, az a dolga, hogy ezt tanulmányozza. Felveszi a kinti cégekkel a kapcsolatot, utánanézi, hogy hogyan lehet ehhez hozzájutni, tájékoztatást kér. Amikor összegyűjt egy csomagnyi információt, hogy az elektronikában milyen új fejlemények vannak, a munkaközösség elé terjeszti, és a munkaközösség kiválasztja, hogy ebből mivel foglalkozzunk. Például hogy ismerjék meg a CNC-t, a CadCam rendszert, vagy a robottechnikát. Átfogó ismerete mindenkinek legyen az új dolgokról. Utána, ha szükség lesz rá, mindenki a szívéhez közelálló területtel foglalkozhat. Tehát folyamatos továbbképzés van

a házon belül, minden kedden délután, a műszaki tanároknak, sokszor külső előadó segítségével is. A pályázatok kiválasztása és a pályázatok elkészítése is a szakmafejlesztési igazgató feladata, az alpdolgokat megbeszéljük, de ő csinálja meg.

Ha valami újdonság felmerül, akkor az ő dolga utánajárni, hol oktatják, van-e tanterve, milyen módszerekkel, milyen eszközök és berendezések szükségesek hozzá, és le kell tennie a tervet a döntéshez. A döntés az én kezemben van, de megbeszéljük a kollégákkal, és a többi az ő dolga.

A szakmafejlesztési feladatkör bevált. A pályázatokat is sokkal jobb, hogy ő készíti el, és nem adjuk ki másnak, például erre szakosodott cégeknek. Vagyis ennek a posztnak forintban mérhető haszna is van. Ezen kívül a szakmafejlesztési ember bármikor elérhető. Ha a kollégáknak a lukasórákban van idejük az új kémia-, biológia-szoftverrel vagy a géppel ismerkedni, akkor szólunk neki.

Elkezdünk itt az iskolában egy nyelvtanfolyamot, azzal a kikötéssel, hogy aki nem vizgázik le sikerrel, annak vissza kell téríteni a tanfolyam költségét. Eleinte nem mertek megszólalni. Akkor kiküldtem őket Németországba, ott rá voltak kényszerítve. Van a világbanki programon belül egy intenzív nyelvi képzés azoknak, akik vállalják, hogy idegen nyelven is oktatják majd a szakmát. Hatan jelentkeztek, és mind a hatot behívták később. Úgy kellett őket meggyőzni, higgyék el, hogy esetleg jobbak a mezőny egy részénél.

Van egy igazgatói kamara, amit mi magunk, az iskolák igazgatói hoztunk létre kb. két évvel ezelőtt. A tagság önkéntes, egyre többen vagyunk. Ez a szakképzési középiskolák igazgatóinak kamarája, és emellett van a gimnáziumi igazgatók kollégiuma. Mindkettőben benne vagyok. Általában tájékoztatások hangzanak el. Az igazgatói kamara érdekvédelmi szervezetként működik. Hogy csak egy példát mondjak, nekem, mint igazgatónak, nincs munkaköri leírásom, ami világosan megfogalmazná, hogy miért tartozom felelősséggel, miért nem. Miért érdekes ez? Nekem is van szabadságom, vagy el kell mennem külföldre. Nem azért, mert így akarom, hanem mert kötelezettség, az iskola érdeke mondjuk.

Az én munkáltatóm a fővárosi közgyűlés. Ha egy igazgatónak egy hétre el kell mennie, akkor engedélyt kell kérnie, hogy az iskoláját itt hagyhassa. De a közgyűlés erről hogy szavazzon?

Az iskola igazgatása egyébként sem úgy működik, hogy hétfőn nyolckor bejövök, és elkezdem. Ha van valami, akkor csinálni kell, nyáron is, mese nincs. Az igazgatói kamara azt fogalmazta meg, hogy mi nem munkaidőre, hanem feladatra vállalkozunk.

A kamara például olyan ajánlást tett a fővárosi bizottságnak, hogy ha a távollét meghaladja a 3 napot, akkor bejelentjük, jelezve, hogy kit bízunk meg a helyettesítéssel. Ha két hétnél tovább akarunk elmenni, akkor a közgyűlés dönt. Ez sehol nincs lefektetve, de a kamara kidolgozta, hogy működjön így. Mi tudjuk, hogy mi fáj nekünk.

Az iskolák közötti szakmai együttműködés már érdekesebb. Bevallva vagy bevallatlanul, egymásnak konkurensei vagyunk. Az az igazság, hogy ennyi szakképző iskolára nincs szükség. Van olyan iskola, amellyel – részben személyes viszonyokra építve – megosztjuk a tapasztalatainkat. Én az egészséges versenynek vagyok a híve, nem az egymás letiprásának.

Hogy egymásnak ne legyünk konkurensei, én már régóta javaslom, hogy álljunk össze, és osszuk meg a területet egymás között. Az elektronikában annyi új dolog van, az tág teret ad, és lehetne specializálódni. Nem az alapképzésben, hanem szakmaiban. Mindenki kialakíthatna egy saját profilt.

Nekem a saját tantestüлетem a legfontosabb, de valahol minden magyar gyerek fontos. Ne képezzünk ötezer reklámelektronikai műszerészt, mert ennyi biztos nem fog kelleni. Éppen azért vagyunk igazgatók, és azért van szakmafejlesztési igazgató, hogy folyton keressük, milyen irányba lehetne továbbmenni. Én nem akarok például rádió-tévéseket vagy

video-műszereseket képezni, ha arra ott van a Pataki. Koncentrálni kell az erőket, akkor mindenki rá tud állni egy dologra.

Még jóval a világbanki program előtt kialakult itt az az elképzelés, hogy milyen jó lenne, ha néhány szakmán belüli iskola úgy szervezné, úgy hirdetné a képzést, hogy négy év alatt az alapképzést nyújtja, és a negyedik évben lehet dönteni, ki milyen szakmát tanul. Ha elektroműszerész, akkor itt marad, ha egy másik szakmát akar, ami a másik iskolában van, akkor az érettségi után mondjuk a Patakiba megy. Nem baj, ha a gyerek a jelentkezéskor még nem tudja, mit akar, van bőven ideje. Ennek a megbeszélésére összejött egy értekezlet. Végül is nem lett az egészből semmi.

A gimnázium pedig jó alapképzettséget kínál. Ugyanannyi órában tanul a szakközepes, a gimnáziumi és a világbanki is. Csak az egyik jóval több közismeretet tanul, mert a másiktól 5, azután pedig 10 órát elvesznek más célra. Nem lesz a gimnáziummal azonos kimenete.

Nagyon szerencsétlen az új országos képzési jegyzék megfogalmazása Amikor az Országos Képzési Tanácsban a munkaadói oldalon részt vettem, akkor azt fogalmaztuk meg, hogy akik a világbanki osztályba járnak, egy év alatt szerezhessenek szakmunkás végzettséget; aki pedig klasszikus gimnáziumba, az két év alatt. A döntés az, hogy középfokú végzettség után egységesen egy év alatt lehet megszerezni pl. az elektroműszerész képzettséget.

Miért lényeges ez? A világbanki osztályoknak sokkal nagyobb esélyük van pénzt szerezni, mint a gimnáziumiaknak. Ha a képzés első két évében nincs szakképzés, akkor a Szakképzési Alapból nem lehet pályázni. Hogy kétszáz vagy ötszáz gyerek képzésére pályázok, az nem ugyanaz. Tehát nem fogom azt a pénzt megkapni, amire szükség lenne.

Egyébként az egész Szakképzési Alap elhibázott dolog. Ennek nem így kéne működnie. Ha mondjuk az Opel Szentgotthárdon indít egy üzemet, és oda autóipart akarnak telepíteni, akkor arra összpontosítsunk a szakképzési pénzből, hogy megoldjuk. De akkor nem kap a Corvin. Ha Nyíregyházára a taiwaniak konfekcióüzemet akarnak telepíteni, akkor az ottani varró- és kötőnők képzésére kellene a pénzt összpontosítani. Nem jó az, amikor mindenkinek adnak egy kicsit, de senkinek sem eleget. A többieknek is érdeke, hogy a gazdaságot, annak egyes szektorait be lehessen indítani. Valahol csak össze kellene fusson az információ, hogy hol indul új kezdeményezés. Ha egy új ágazat felfut, akkor annak az induló garnitúráját kellene elsősorban kiképezni.

A szakképző iskolák most gimnáziumot akarnak indítani, hátha oda több gyerek jelentkezik; a gimnáziumok meg szakképzést akarnak, hogy a szakképzési pénzekből részesülhessenek. Ez nem szerencsés.

Az iskola vezetőjének kell az intézményt és a tanárokat menedzselni. A gyerekeket pedig meg kell tanítani arra, hogy önmagukat menedzseljék.

A gyerekeknek az iskolában jól kell éreznie magát. Érezze azt, hogy mi érte vagyunk. Ma borzasztó könnyű pedagógusnak lenni, mert a gyerek egy érző lény, nagyon igényli, hogy figyeljenek rá. De ma mindenki rohan. Ha az iskolában jó szót kap, akkor könnyű hozzáférti. Érti, hogy valakinek fontos. Ehhez kellene olyan programok, amik miatt jól érzi magát. Ha pedig jól érzi magát, akkor elmondja a másiknak, hogy a Corvin jó, és ez a leghatásosabb. 23 gyerekből 12 német nyelvvizsgát tett. Nem célunk ez. Nem ígérünk mi semmi ilyet, és akarata ellenére senkit semmire nem kényszerítünk.

Amikor az iskolát az ember bemutatja, minek panaszkodjon. Inkább azt mondjuk, hogy itt bizonyos igény nem okoz gondot, ha kell számítógép, akkor lesz számítógép. És nem hazudunk, mert a terveinkben szerepel. Azt mondjuk, hogy most még nincs, de tervezzük, így akarjuk csinálni.

(lejegyezte: Tót Éva)